

Visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšana iekļaujošā izglītībā

Galīgais kopsavilkuma ziņojums

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

VISU IZGLĪTOJAMO SASNIEGUMU PAAUGSTINĀŠANA IEKĻAUJOŠĀ IZGLĪTĪBĀ

Galīgais kopsavilkuma ziņojums

RAISING THE ACHIEVEMENT
OF ALL LEARNERS IN INCLUSIVE EDUCATION

Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra (Aģentūra) ir neatkarīga un pašregulējoša organizācija. Aģentūru līdzfinansē tās dalībvalstu izglītības ministrijas un Eiropas Komisija, un to atbalsta Eiropas Parlaments.

Līdzfinansē Eiropas
Savienības programma
"Erasmus+"

Eiropas Komisijas atbalsts šīs publikācijas tapšanai nav uzskatāms par tāda satura apstiprinājumu, kas atspoguļo vienīgi autora uzskatus, un Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Šajā dokumentā atspoguļotie kādas konkrētas personas viedokļi var nesakrist ar Aģentūras, tās dalībvalstu vai Komisijas oficiālajiem viedokļiem.

Redaktori: Veritija Donelī (Verity Donnelly) un Antula Kefalinu (Anthoula Kefallinou),
Aģentūras darbinieces

Dokumentu ir atļauts citēt, skaidri norādot informācijas avotu. Uz šo ziņojumu ir jāatsaucas šādi: Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra, 2017. *Visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšana iekļaujošā izglītībā: Galīgais kopsavilkuma ziņojums.* (V. J. Donnelly un A. Kefallinou, red.). Odense, Dānija

Lai nodrošinātu plašāku pieejamību, šis ziņojums elektroniskā formātā 25 valodās ir izlasāms Aģentūras tīmekļa vietnē: www.european-agency.org

Šis ir oriģinālā angļu valodas teksta tulkojums. Ja radušās šaubas par tulkojumā esošās informācijas precizitāti, lūdzu, skatiet oriģināltekstu angļu valodā.

ISBN: 978-87-7110-734-0 (elektroniskā versija)

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2017

Sekretariāts
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tālr.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Birojs Briselē
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tālr.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

SATURS

IEVADS	5
KONTEKSTS	6
PROJEKTA KONSTATĒJUMI	7
IETEIKUMI	10
Ieteikumi skolu vadītājiem un skolotājiem	11
Ieteikumi sistēmas vadītājiem un politikas veidotājiem	13
PROJEKTA IZNĀKUMI	14
ATSAUCES	16

IEVADS

Visā Eiropā arvien vairāk tiek atzīts lielais negatīvo seku apmērs, ko uz personu atstāj skolā piedzīvotās neveiksmes un netaisnība. Visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšana tiek uzskatīta ne vien par politikas iniciatīvu, bet arī par ētisku imperatīvu.

Nemot vērā dalībvalstu pieprasījumus, Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra (“Aģentūra”) īstenoja projektu “Visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšana iekļaujošā izglītībā” (RA) (2014.–2017. gads). Projektā tika pētītas pieejas, kuras tieši vai netieši ietekmē jauniešu motivāciju un spējas mācīties. Šādas pieejas varētu vairojot līdzdalību un iesaistīšanos, palīdzēt samazināt priekšlaicīgi izglītību pametušo skaitu un visbeidzot paaugstināt visu izglītojamo sasniegumus.

Projektā RA tika iesaistīti izglītojamie, skolotāji, skolu vadītāji, pētnieki un vecāki/aprūpētāji, kā arī vietējā līmeņa un valsts līmeņa politikas veidotāji. Projekta ietvaros plānots iepazīt pedagoģiskās stratēģijas un mācīšanas pieejas, kas visveiksmīgāk atbalsta mācīšanos un efektīvi paaugstina visu izglītojamo sasniegumus. Tajā arī tika pētīti veidi, kā skolu vadītāji var atbalstīt:

- ar sasniegumu paaugstināšanu saistītu ieguldījumu un procesu attīstību, īstenošanu un uzraudzību;
- izglītojamo un vecāku/aprūpētāju līdzdalību mācīšanās procesā;
- visu veidu sasniegumu novērtēšanu un rezultātu analīzi ar mērķi rast priekšlikumus turpmākai attīstībai.

Šie jautājumi tika aplūkoti valsts līmeņa un vietējā līmeņa politikas kontekstā. Projektā izskatīts jautājums, kā politika var efektīvi atbalstīt mācību kopienu organizatorisko attīstību un veicināt visu ieinteresēto pušu sadarbību, lai paaugstinātu visu izglītojamo sasniegumus.

Projektā piedalījās šīs valstis: Apvienotā Karaliste (Anglija, Skotija, Velsa un Ziemeļīrija), Austrija, Beļģija (flāmu un franču kopienas), Čehija, Dānija, Francija, Grieķija, Horvātija, Igaunija, Īrija, Islande, Itālija, Kipra, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Norvēģija, Polija, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Šveice, Ungārija, Vācija, Zviedrija.

Trīs mācību kopienas nodrošināja uzsvāru uz projekta praktiskajām aktivitātēm:

- Istituto Tecnico Agrario Sereni (vidusskola) un Istituto Comprensivo Antonio Rosmini (sākumskola un pamatskola), Roma, Itālija;
- Skolu grupa ciematā Łajski (sākumskola un pamatskola), komūna Wieliszew, Polija;
- Calderglēn mācību kopiena (Calderglēn vidusskola un Sanderson vidusskola — apvienota vispārīzglītojošā un speciālā skola), Īstkilbraida, Apvienotā Karaliste (Skotija).

Katra Aģentūras dalībvalsts, kas piedalās projektā, izvēlējās divus dalībniekus (pētnieku un skolas vadītāju), kas tika iesaistīti projektā. Katrs dalībnieks bija piesaistīts vienai mācību kopienai un projekta laikā to divreiz apmeklēja. Katra mācību kopiena noteica darba prioritātes un guva atbalstu projekta tiešsaistes forumā. Attiecīgās liecības par projekta darba izpētes rezultātiem tika apkopotas literatūras pārskatā (pārskats atrodams šeit: www.european-agency.org/publications/reviews/raising-the-achievement-of-all-learners-in-inclusive-education-literature).

Mācību kopienas veica pašizvērtējumu praktiskās darba fāzes sākumā, kā arī projekta beigu posmā. Sīkāka informācija par pašizvērtējumu ir pieejama šeit: www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-self-review.

Lai paaugstinātu izglītojamo sasniegumus daudzās dalībvalstīs, ar detalizētu ziņojumu un politikas un prakses piemēru palīdzību tika sniegtas papildu liecības par projekta rezultātiem. Valstu ziņojumi, kā arī projekta konceptuālais ietvars ir atrodami šeit: www.european-agency.org/agency-projects/raising-achievement.

Projekta metodoloģijas pilnais izklāsts atrodams pielikumā projekta pārskata ziņojumā *Raising the Achievement of All Learners in Inclusive Education: Lessons from European Policy and Practice [Visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšana iekļaujošā izglītībā: Eiropas politikas un prakses mācības]* (pielikums atrodams šeit: www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-project-overview).

KONTEKSTS

Projekta RA darba pamatā ir Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) 1989. gadā pieņemtā Konvencija par bērna tiesībām un ANO 2006. gadā pieņemtā Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām. Šīs konvencijas nodrošina ietvaru tiesībās balstītai pieejai visiem

izglītojamajiem. ANO Personu ar invaliditāti tiesību komiteja sniedz papildu norādījumus 2016. gada izdevumā *General Comment No. 4 [Vispārējais komentārs Nr. 4]* (izdevums atrodams šeit: www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/GC.aspx). Šīs konvencijas kopā ar ANO 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi — “nodrošināt iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem” (ANO, 2015. gads) — atbalsta izglītojamo ar invaliditāti tiesības. Tas nodrošina, ka šādi izglītojamie netiek atstumti vai izslēgti no vispārējās izglītības (Eiropas Aģentūra, 2015. gads).

Projektā RA nebija pievērsta uzmanība iekļaušanai, bet gan visu izglītojamo noderīgu rezultātu sasniegšanai. Iekļaušana kļūst par pamatprincipu, kas sniedz iespēju skolām labāk reaģēt uz individuālu izglītojamo atšķirībām. Tādējādi skolas uzlabo savu spēju nodrošināt taisnīgu un augstas kvalitātes izglītību visiem iedzīvotājiem.

Projekts arī atbilda Eiropas līmenī noteiktajiem principiem un prioritātēm. *Padomes secinājumos par iekļautību daudzveidībā, lai nodrošinātu augstas kvalitātes izglītību visiem iedzīvotājiem* ir uzsvērts, ka “vienlīdzība un taisnīgums nav viens un tas pats un ka izglītības sistēmām ir jāatsakās no ierastā uzskata, ka “viens izmērs der visiem”” (Eiropas Savienības Padome, 2017. gads, 4. lpp.). Eiropas Komisija 2017. gadā norāda, ka skolotāju un skolu vadītāju spēju un lomu attīstīšana ar iekļaujošas un vienlaikus elastīgas politikas palīdzību ir svarīga, lai nodrošinātu skaidru stratēģisku vīziju un vadību, kas uzlabo visu izglītojamo pieredzi un mācību rezultātus.

Projektā RA tika pievērsta uzmanība jautājumiem, kas ietekmē tādu dažādas izcelsmes izglītojamo pieredzi, kuri saskaras ar dažādām problēmām izglītībā. Tajā ir apkopota informācija no dažādām izglītības sistēmām, sniedzot uz pierādījumiem balstītu pieeju piemērus, kas veicina progresu gan politikā, gan praksē, lai nodrošinātu izglītojamo panākumus mācībās.

PROJEKTA KONSTATĒJUMI

Projekts RA izveidoja Eiropas mēroga mācību kopienu, apvienojot dažādas perspektīvas. Tas iedrošināja dalībniekus ne vien sniegt informāciju, bet arī kritiski izvērtēt politiku un radoši domāt par savas prakses loģisko pamatojumu. Iepazīstoties ar projektu, mācību kopienas izcēla nepieciešamību visefektīvākajā iespējamajā veidā izmantot resursus, lietojot intelektuālo un sociālo kapitālu organizācijas attīstības, pārmaiņu un izaugsmes labā.

Kā minēts iepriekš, projektā tika uzsvērta nepieciešamība samazināt kompensējošo

mācīšanas pieeju lietojumu un ieviest proaktīvākas intervences un profilakses pieejas, kuras palielina visu skolu spējas nodrošināt augstas kvalitātes atbalstu visiem izglītojamajiem. Projekts atbalsta viedokli, ka iekļaujoša izglītība ir “superstratēģija” visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšanā (Mitchell, 2014. gads, 27. lpp.), jo tā nodrošina izaicinājumus, kas attīsta skolotāju praksi un skolas vadību, kā arī organizāciju.

Projekta mācību kopienu darbs ir norādījis uz ieguvumiem, kas rodas, pateicoties:

- pasākumiem attiecībā uz visu izglītojamo veselību un labklājību un lai palīdzētu tiem apzināties, ka prasmes un īpašības var attīstīt, mērķtiecīgi ieguldot smagu un neatlaidīgu darbu;
- elastīgām mācību iespējām, kas nodrošina nepārtrauktību un progresu izglītības gaitā, kā arī garantē mācīšanās būtiskumu dzīvei un darbam;
- kopīgai vadībai un plašākai sadarbībai starp skolas darbiniekiem;
- partnerībai ar vecākiem, aprūpētājiem un ģimenēm, lai paaugstinātu izglītojamā ambīcijas un līdzdalību;
- vietējās sabiedrības un darba devēju iekļaušanai, lai palielinātu izglītības programmas būtiskumu un darba iespējas.

Projekts izcēla arī nepieciešamību uzraudzīt skolas attīstību caur “iekļaujošu prizmu”. Visās skolu struktūrās un procesos (piemēram, izglītojamo grupu veidošanā, darbinieku sadalījumā, pieejā izglītības programmai un tajā neiekļautajām aktivitātēm, mācīšanās un kvalifikācijas akreditēšanā, resursu piešķiršanā) būtu nepieciešams uzsvarts uz taisnīgumu. Būtu jāanalizē arī izglītojamo zināšanas un sasniegumi, lai nodrošinātu taisnīgas iespējas sasniegt rezultātus, kas ir nozīmīgi panākumiem nākotnē.

Projekta RA darba ietvaros arī ir pievērsta uzmanība atbildības jautājumam un nepieciešamībai atrisināt pretrunu, kas pastāv uz tirgus attiecībām balstītu reformu un taisnīguma starpā, paredzot plašākas sasniegumu novērtēšanas metodes, nevis tikai formālas pārbaudes. Šādas novērtēšanas metodes ietver personīgos, sociālos un plašākus sasniegumus, kā arī akadēmiskās zināšanas. Kad projekta RA noslēguma konferencē notika apspriede ar izglītojamajiem, viņu uzskati par panākumiem bija ļoti atšķirīgi. Tādēļ jāuzsver nepieciešamība atteikties no šaurām, standartizētām zināšanu novērtēšanas metodēm un ieviest personalizētākus veidus, kā piešķirt vērtību daudzpusīgākiem un autentiskākiem rezultātiem.

Projekta RA ietvaros izstrādātā aptauja norādīja, ka uzsvarts uz skolotāju un skolu vadītāju nepārtrauktu atbalstu var palielināt skolu spējas paaugstināt visu izglītojamo sasniegumus.

Projekta praktiskais darbs palīdzējis arī norādīt uz veidiem, kā pilnveidot skolotāju profesionālās zināšanas un kompetenci atbilstoši atšķirīgajām izglītojamo vajadzībām. Tādējādi skolotājiem tiks sniegta iespēja attīstīt inovatīvākus veidus, kā organizēt mācības visiem izglītojamajiem. Šādas zināšanas var tikt ieviestas ar “tīkla izveides” palīdzību gan mācību kopienā, gan ārpus tās (piemēram, ar vietējām universitātēm, citām skolām/koledžām un vietējiem speciālistiem), lai palielinātu spējas skolā ieviest uz pierādījumiem balstītu praksi.

Projekta RA ietvaros izstrādātajā aptaujā tikai dažas valstis ziņoja par sistemātisku ieinteresētajām pusēm paredzētu aptauju izmantošanu kvalitātes nodrošināšanas nolūkos, lai gan tās var dot ievērojamu ieguldījumu skolu attīstības procesā. Projekta laikā skolu vadītāji un skolotāji tika iedrošināti, savstarpēji sadarbojoties, iesaistīties cikliskā pašizvērtējuma procesā (sīkāka informācija atrodama šeit: www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-self-review). Projekta ietvaros ir uzsvērtā ideja, ka izglītības kvalitātes uzraudzība ir svarīga skolu attīstībai. Tā rezultātā rodas dziļāka izpratne par skolu struktūrām un procesiem, kā arī to ietekmi uz visu izglītojamo mācību rezultātiem.

Visbeidzot, projekta konstatējumos ir izcelti noteikumi, kas nodrošinātu ne vien vienlīdzīgas iespējas, bet arī iekļaušanu un progresu taisnīguma sasniegšanā. Šo noteikumu kopīgā iezīme — tie paredz, ka visas ieinteresētās puses — skolotāji, izglītojamie, vadītāji — attīsta “izaugsmes domāšanu”, kuras ietvaros tiek uzskatīts, ka smags un neatlaidīgs darbs sniedz ieguldījumu sekmīgu rezultātu sasniegšanā.

IETEIKUMI

Projekta RA ietvaros veiktais darbs liecina, ka gan izcilības, gan taisnīguma sasniegšanai augstas kvalitātes izglītības sistēmu ietvaros jāveic konkrēti pasākumi. Tie ir:

- resursu nodrošināšana skolām un sistēmām, lai ļautu pēc iespējas agrāk iejaukties, lai atbalstītu izglītojamos, kuri uzrāda nepietiekamus rezultātus un kuri varētu priekšlaicīgi pārtraukt mācību;
- inovatīvu pieeju un personalizētu iespēju piedāvāšana dažādiem izglītojamajiem;
- atbalsts spēcīgai stratēģiskai vadībai, kas augstu vērtē taisnīgumu un labākus iznākumus visiem izglītojamajiem.

Minētie pasākumi norāda uz nepieciešamību izstrādāt visaptverošu sistēmas pārskatu, lai nodrošinātu dažādu sistēmas līmeņu un politikas jomu atbilstību. Ir svarīgi atcerēties, ka ieteikumiem, kas attiecināmi uz skolām, nepieciešams atbalstošs politikas konteksts reģionālā/valsts mērogā, lai tos varētu veiksmīgi īstenot praksē.

Projekta RA aktivitāšu ietvaros ir uzsvēta ideja, ka iekļaušanu, kā arī sasniegumu paaugstināšanu, skolās ietekmē, piemēram, pedagoģija, atbalsts mācību procesā, vadība, izglītojamo labklājība un līdzdalība, izglītības programma, sadarbība, skolu organizācija un atbalsta sistēmas. Šīs galvenās jomas tika apskatītas projekta ietvaros, un no tām tika gūti politikas un prakses attīstības piemēri gan valsts, gan vietējā/skolu līmenī. Projekta ietvaros arī tika pievērsta uzmanība politikai un praksei, lai attīstītu visu ieinteresēto pušu un — vēl jo svarīgāk — pašu izglītojamo kolektīvās spējas stimulēt skolas attīstību.

Turpmāk minētie projekta ieteikumi īpaši attiecas uz divām galvenajām mērķgrupām:

- skolu vadītājiem un skolotājiem;
- sistēmas vadītājiem (vietējā/reģionālā vai valsts mērogā) un politikas veidotājiem.

Projekta RA konstatējumi uzsver ieteikumus un atklājumus, kuri izriet no līdzšinējā Aģentūras darba un kuri ir izcelti turpmākajā tekstā.

Ieteikumi skolu vadītājiem un skolotājiem

Skolu vadītājiem ir svarīga nozīme izglītības reformās. Tiem ir jāizvirza taisnīgums un izcili rezultāti visiem kā prioritāte, pieņemot lēmumus, kuri ietekmē izglītojamo grupas, darbinieku sadalījumu, pieeju izglītības programmai un akreditācijas iespējām un resursu piešķiršanu. Tātad tiem arī ir jāuzņemas saistības attiecībā uz pastāvīgu profesionālo mācīšanos visiem skolotājiem un citām ieinteresētajām pusēm.

Skolu vadītājiem un skolotājiem būtu:

- **Jāveido spēcīga vadības komanda un jāsadala uzdevumi ieinteresēto pušu starpā, lai nodrošinātu ilgtspēju un iesaistīšanos.** Kā galvenie uzdevumi jāmin efektīva iekšējo un ārējo datu/informācijas izmantošana, lai nodrošinātu, ka attīstība (mācīšanas un mācīšanās procesos, izglītības programmā un skolu organizācijā) nodrošina taisnīgas iespējas visiem izglītojamajiem un ka visas ieinteresētās puses ir iesaistītas skolu attīstības un izvērtēšanas procesos.

- **Jāattīsta skolas ētoss, kas atbalsta cieņpilnu visu ieinteresēto pušu mijiedarbību.**

Runājot par izglītojamajiem, būtu jāizvairās no iedalīšanas kategorijās. Visiem darbiniekiem elastīgas organizācijas formas ietvaros būtu jāuzņemas atbildība par visu izglītojamo panākumiem un labklājību. Dialogā uzsvars būtu jāliek uz “apzinātu plānošanu saistībā ar visu izglītojamo panākumiem” (EENET, 2017. gads), lai nodrošinātu personalizētas progresā iespējas. Tostarp arī būtu jāieklausās izglītojamo viedokļos un tādējādi jāpalielina līdzdalība un iesaistīšanās.

- **Jānodrošina uz pierādījumiem balstīta mācīšana un mācīšanās.** Skolām būtu aktīvi jāiesaistās izpētē, lai atbalstītu inovatīvas pieejas, kas ļautu visiem izglītojamajiem progresēt. Būtu jāattīsta sistēmas/partnerības, lai nodrošinātu pieeju aktuālajiem pierādījumiem, kas gūti izpētes rezultātā. Tām būtu jāatbalsta arī pētniecības aktivitātes skolā, šī veida sadarbībā balstītajam profesionālās mācīšanās un attīstības procesam piešķirot atbilstoši daudz laika.

Projekta RA aktivitāšu ietvaros turklāt uzsvērti līdzšinējos Aģentūras projektos izstrādāti ieteikumi, kas iedrošina skolu vadītājus un skolotājus:

- **Nodrošināt elastīgu izglītības programmu, lai garantētu atbilstību visiem izglītojamajiem.** Tajā būtu jāietver ne tikai akadēmisks saturs, bet arī plašāks prasmju spektrs, kas sagatavo dzīvei, darbam un personīgajai attīstībai (piemēram, personīgās/sociālās prasmes, māksla, sports utt.). Skolām būtu jāradā izglītojamajiem iespējas palielināt savu iesaistīšanos un būtu jāņem vērā jaunas tālākās izglītības, apmācības un nodarbinātības iespējas, lai tās varētu sagatavot visus jauniešus izvēlēties labvēlīgu ietekmi radošas un ilgtspējīgas nodarbošanās pēc mācību pabeigšanas.

- **Attīstīt skolotāju un citu ieinteresēto pušu vērtēšanas prasmes,** lai ļautu viņiem:
  - izmantot vērtēšanas informāciju ar izglītojamajiem, lai atbalstītu turpmāku izglītību;
  - sadarboties ar kolēģiem, lai dalītos izpratnē par standartiem un spriedumiem par izglītojamo attīstību, lai saglabātu augstu rezultātu sagaidīšanu no visiem.

- **Veidot struktūras/procesus, kas atbalsta sadarbību ar ģimenēm un speciālistiem** (piemēram, profesionāļiem no veselības dienestiem, sociālajiem dienestiem utt.), lai uzlabotu atbalstu visiem izglītojamajiem, īpaši izglītojamajiem ar invaliditāti un citām īpašām atbalsta vajadzībām. Ar speciālistu zināšanām būtu jādalās, lai veicinātu visu mācību kopienas ieinteresēto pušu spējas un izvairītos no izglītojamo stigmatizācijas/segregācijas.

Ieteikumi sistēmas vadītājiem un politikas veidotājiem

Aktuālie pierādījumi, kas izriet no izpētes un projekta, liecina, ka sistēmas vadītājiem un politikas veidotājiem būtu jāatbalsta sadarbībā balstītas pieejas skolās un skolu starpā. Tiem arī jānodrošina, lai skolu vadītājiem būtu iespēja strādāt stratēģiski visu darbinieku spēju uzlabošanai. Darbinieku iecelšanai amatā un sadalījumam skolās/mācību kopienās laika gaitā jā saglabā stabilitāte, lai tiktu stiprinātas efektīvas attiecības un nodrošinātu objektīvākus rezultātus un augstākus sasniegumus visiem izglītojamajiem.

Sistēmas vadītājiem un politikas veidotājiem būtu jārikojas tālāk norādītajos veidos.

- **Jāattīsta veidi, kā iegūt un dalīties ar informāciju par pieejām, kas strādā,** lai nodrošinātu, ka politikas attīstības, īstenošanas un izvērtēšanas plānu formulēšanas pamatā ir pierādījumi. Skolām/mācību kopienām būtu jāsadarbības, lai attīstītu uz pierādījumiem balstītu praksi, vadības attīstību un skolotāju nepārtrauktu profesionālo pilnveidi.

Projekta RA aktivitāšu ietvaros, līdzīgi kā līdzšinējos Aģentūras projektos, sistēmas vadītāji un politikas veidotāji tiek iedrošināti rīkoties tālāk norādītajos veidos.

- **Jāsekmē dialogs valsts līmenī, lai attīstītu kopīgu izpratni par iekļaujošu izglītību.** Iekļaujoša izglītība būtu jāuzskata par principu, kas ir pamatā visu izglītojamo progresam un sasniegumiem sistēmas ietvaros, kas nevis liek uzsvāru uz izvietojuma jautājumiem vai kompensējošo mācīšanas pieeju, bet gan visiem nodrošina mācību iespējas.
- **Jāpalielina sadarbība starp valsts ministrijām/departamentiem, kam ir nozīmīga ietekme uz izglītību, kā arī izglītojamo un viņu ģimeņu atbalstu.** Šādai sadarbībai būtu jāsekmē politika, kas iestājas par kopīgu dienestu darbu vietējā mērogā, lai katrā kopienā nodrošinātu efektīvu komandas darbu ar izglītojamajiem/ģimenēm, kam palīdzība vajadzīga visvairāk. Tāpat valsts politikai būtu jāatbalsta mācību kopienu centieni ciešāk sadarboties ar vecākiem/ģimenēm, atzīstot šo par vienu no galvenajiem izglītojamo mācību panākumu faktoriem.
- **Jānodrošina skaidrība saistībā ar formatīvās un summatīvās vērtēšanas funkcijām un jāizstrādā integrēta vērtēšanas sistēma, kas ir atbilstoša nolūkam un iekļauj visus**

izglītojamais. Vērtēšanas un akreditēšanas sistēmas būtu jāattīsta tā, lai tajās tiktu atzīta plašāka mēroga mācīšanās un panākumi, kā arī akadēmiskās zināšanas, un jānodrošina, ka dažādi veidi, kā nonākt līdz mērķim, tiek vērtēti vienlīdzīgi. Tostarp būtu jāiekļauj atbilstošas iespējas izglītojamajiem, kuriem ir īpaši šķēršļi mācībām (piemēram, garīgi traucējumi).

- **Jānodrošina, ka sākotnējās skolotāju izglītības un nepārtrauktas profesionālās pilnveides politikā uzsvars tiek likts uz iekļaujošu izglītību, taisnīgumu un daudzveidību.** Ar sākotnējās skolotāju izglītības un nepārtrauktas profesionālās pilnveides palīdzību būtu jāuzlabo skolotāju attieksme, vērtības un kompetences, kā arī jānodrošina viņiem iespēja izmantot pierādījumus un efektīvi apsvērt un izvērtēt savu darbu, lai nodrošinātu uzlabojumus, uzvaru liekot uz pozitīviem visu izglītojamo mācību rezultātiem.

- **Jāpārskata atbildības un kvalitātes nodrošināšanas mehānismi, lai nodrošinātu, ka tie ir saskaņoti un atbalsta iekļaujošu izaugsmi.** Šādām struktūrām un procesiem būtu jāsniedz informācija par pieeju un taisnīgumu saistībā ar ieguldījumiem, procesiem un mācību rezultātiem tādos veidos, kas netraucē praksei un neatstumj neaizsargātus izglītojamais. Tāpat tiem būtu jāpilnvaro skolas likt uzvaru uz visu izglītojamo sasniegumiem un progresu, nevis tikai rādītājiem, kas ir viegli novērtējami.

Visbeidzot, politikas veidotājiem ir nepieciešams ieguldīt īstermiņā, tādējādi potenciāli ietaupot naudu ilgtermiņā. Tiem arī jānosaka reālistisks termiņš jebkurām reformām. Šie aspekti ietekmē lēmumu pieņemšanu politisko ciklu ietvaros, kas var būt pārāk īsi, lai konstatētu jebkuru ieviesto izmaiņu ietekmi.

Šādām izmaiņām holistiski jāatsaucas uz sociālu nevienlīdzību un nevienlīdzību izglītības jomā ar plašāka mēroga pārmaiņu palīdzību. Šaurāka mēroga intervence nevar kompensēt netaisnīgumu sistēmā, kas pašos pamatos ir netaisna.

PROJEKTA IZNĀKUMI

Sīkāka informācija pieejama projekta tīmekļa vietnē sadaļā: www.european-agency.org/agency-projects/raising-achievement. Šeit atrodams projekta konceptuālais ietvars un ziņojumi par atsevišķu valstu pieejām sasniegumu paaugstināšanā. Projekta rezultātā radīti

šādi izvaddatu apkopojumi:

- projekta pārskata ziņojums: *Raising the Achievement of All Learners in Inclusive Education: Lessons from European Policy and Practice* [Visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšana iekļaujošā izglītībā: Eiropas politikas un prakses mācības]. Dokuments atrodams šeit: www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-project-overview
- *Raising the Achievement of All Learners: A Resource to Support Self-Review* [Visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšana: resurss pašizvērtējuma atbalstīšanai]. Dokuments atrodams šeit: www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-self-review
- *Raising the Achievement of All Learners in Inclusive Education – Literature Review* [Visu izglītojamo sasniegumu paaugstināšana iekļaujošā izglītībā – literatūras pārskats]. Pārskats atrodams šeit: www.european-agency.org/publications/reviews/raising-the-achievement-of-all-learners-in-inclusive-education-literature
- Guidance for teachers and school leaders [Norādījumi skolotājiem un skolu vadītājiem]. Dokuments atrodams šeit: www.european-agency.org/agency-projects/raising-achievement.

ATSAUCES

Apvienoto Nāciju Organizācija, 1989. gads. *Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par bērna tiesībām*. Ņujorka: Apvienoto Nāciju Organizācija

Apvienoto Nāciju Organizācija, 2006. gads. *Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām*. Ņujorka: Apvienoto Nāciju Organizācija.
www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-%20of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html (Skatīts tiešsaistē 2017. gada septembrī)

Apvienoto Nāciju Organizācija, 2015. gads. *Ilgspējīgas attīstības mērķi. 4. mērķis: Kvalitatīva izglītība*. www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-4-quality-education.html (Skatīts tiešsaistē 2017. gada septembrī)

Eiropas Komisija, 2017. gads. *Teachers and school leaders in schools as learning organisations. Guiding Principles for policy development in school education [Skolotāji un skolu vadītāji skolās kā mācību organizācijās. Pamatprincipi politikas attīstībai skolu izglītībā]*. Stratēģiskās sistēmas ET 2020 ziņojums no darba grupām skolās 2016.–2018. gadā. ec.europa.eu/education/sites/education/files/teachers-school-leaders-wg-0917_en.pdf (Skatīts tiešsaistē 2017. gada oktobrī)

Eiropas Savienības Padome, 2017. gads. *Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi par iekļautību daudzveidībā, lai nodrošinātu augstas kvalitātes izglītību visiem iedzīvotājiem*. 2017/C 62/02. eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2017.062.01.0003.01.LAV (Skatīts tiešsaistē 2017. gada oktobrī)

Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra, 2015. gads. *Aģentūras nostāja par iekļaujošas izglītības sistēmām*. Odense, Dānija. www.european-agency.org/publications/brochures-and-flyers/agency-position-on-inclusive-education-systems-flyer (Skatīts tiešsaistē 2017. gada augustā)

Enabling Education Network (EENET), 2017. gads. *Quote of the Week [Nedēļas citāts]*. 2017. gada 10. jūlijs. twitter.com/GlobalEENET/status/884318037763141632 (Skatīts tiešsaistē 2017. gada oktobrī)

Mitchell, D., 2014. gads. *What Really Works in Special and Inclusive Education: Using Evidence-Based Teaching Strategies [Kas patiesi darbojas īpašajā un iekļaujošajā izglītībā: uz pierādījumiem balstītu mācīšanas stratēģiju lietošana]*. Londona: Routledge

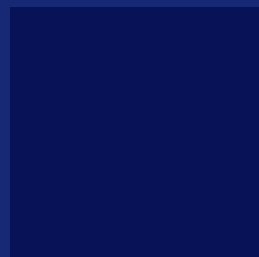

Sekretariāts:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tāl.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Birojs Briselē:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tāl.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org